

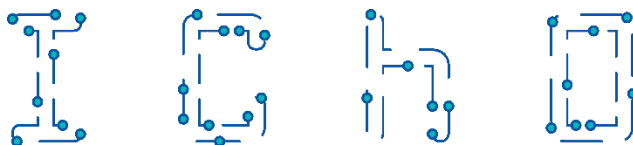

შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო
ფონდი
საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების
სამინისტრო

ქიმიის 52-ე საერთაშორისო ოლიმპიადისთვის საქართველოს
ნაკრები გუნდის წევრების შესარჩევი კონკურსი

1 ტური

პასუხები

52nd IChO 2020
International Chemistry Olympiad

Istanbul, Turkey

ამოცანების ავტორები:

თინათინ ბუთხუზი

ვახტანგ კურცხალია

ელიზბარ ელიზბარაშვილი

12 ივნისი, 2020

ძვირფასო მონაწილეებო

ამოცანების ამოხსნისას გთხოვთ გახსოვდეთ:

- ტურის ხანგრძლივობა შეადგენს 5 (ხუთ) ასტრონომიულ საათს.
- ტესტის მაქსიმალურ ქულათა ჯამია 100 ქულა
- თითოეული ამოცანის მაქსიმალური ქულა მოცემულია შესაბამის ამოცანები მარჯვენა კიდეში
- პასუხების ფურცელზე აუცილებლად დააწერეთ თქვენი გვარი, სახელი და სკოლა.
- პასუხები უნდა ჩაიწეროს მხოლოდ პასუხების ფურცელში მოცემულ შესაბამის უჯრებში.
- პასუხი, რომელიც შესაბამისი უჯრის გარეთ იქნება შეტანილი, არ შეფასდება.
- პასუხები დაწერეთ გარკვევით
- ქიმიური რეაქციის ტოლობებში სტექიომეტრიული კოეფიციენტები გაასწორეთ
- აუცილებლად მიუთითეთ სიდიდეების განზომილებები, სადაც არის შესაძლებელი
- შეწყვიტეთ პასუხების გაცემა და დადეთ თქვენი კალამი დროის ამოწურვისთანავე.
- პასუხების ფურცელი და თეორიული ტესტების ფურცელი შეგროვდება წერის დასრულებისას.

გისურვებთ წარმატებებს!

ფიზიკური კონსტანტები, ერთეულები, ფორმულები და განტოლებები

გაზის უნივერსალური კონსტანტა	$R = 8.3145 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1}\cdot\text{mol}^{-1}$
სტანდარტული წნევა	$p^\circ = 1 \text{ bar} = 10^5 \text{ Pa} = 750 \text{ mmHg}$
ატმოსფერული წნევა	$1 \text{ atm} = 1.013 \times 10^5 \text{ Pa} = 760 \text{ mmHg}$
ცელსიუსის შკალის ნულ წერტილი	273.15 K
1 მასის ატომური ერთეული (მ.ა.ე.)	$1.661 \times 10^{-27} \text{ კგ}$

შექვევადი ადიაბატური პროცესი იდეალური გაზისათვის	$pV^{1+R/C_V} = \text{const}$
იდეალური გაზის მიერ შესრულებული მუშაობა ადიაბატურ პროცესში	$W = nC_V(T_2 - T_1)$
შინაგანი ენერჯის დამოკიდებულება ტემპერატურაზე	$U(T_2) = U(T_1) + C_V(T_2 - T_1)$
კავშირი მოლურ იზობარულ და იზოქორულ თბოტევადობას შორის იდეალური გაზებისათვის	$C_p = C_V + R$
ჯიბსის ენერჯია	$G = H - TS$
კავშირი წონასწორობის კონსტანტასა და სტანდარტულ ჯიბსის ენერჯიას შორის	$K = \exp\left(-\frac{\Delta G^\circ}{RT}\right)$
რეაქციის ჯიბსის ენერჯის დამოკიდებულება კონცენტრაციასა და წნევაზე $a = c / (1 \text{ mol/L})$ ხსნარის სუბსტანციებისათვის, $a = p / (1 \text{ bar})$ გაზებისათვის	$\Delta G = \Delta G^\circ + RT \ln \frac{a_{\text{prod}}}{a_{\text{reag}}}$
ჯიბსის ენერჯის ცვლილება დროში ერთეულ მოცულობაში სისტემისათვის, რომელიც მოიცავს ორ ქიმიურ რეაქციას 1 და 2 შესაბამისი რეაქციის სიჩქარეებით r_1 და r_2	$\frac{\Delta G_{\text{Syst}}}{\Delta t} = \Delta G_1 r_1 + \Delta G_2 r_2$
არენიუსის განტოლება რეაქციის სიჩქარი მუდმივისთვის	$k = A \exp(-E_a/RT)$
პლანკის დამოკიდებულება [$h = 6.626 \times 10^{-34} \text{ ჯ}\cdot\text{წმ}$]	$E = h\nu = hc/\lambda$

ელემენტების პერიოდულობის ცხრილი

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
	IA	IIA	IIIB	IVB	VB	VIB	VII B	VIII B	VIII B	VIII B	IB	IIB	IIIA	IVA	VA	VIA	VIIA	VIIIA		
1	H წყობილი 1.008	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>პირველი სერიის სიმბოლო შეკადრება დასაშუალო პირველი მასა</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>არაშეტალები</p> </div> </div>																2	He ჰელიუმი 4.003	
2	Li ლითიუმი 6.94	Be ბერილიუმი 9.01	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>შეტალები</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>არაშეტალები</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>კალუმანები</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>კატიონოვანი გაზები</p> </div> </div>																10	Ne ნეონი 20.18
3	Na ნატრიუმი 22.99	Mg მაგნიუმი 24.30	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>ტუტა შეტალები</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>ტანდემი შეტალები</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>ლათანოიდები</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>პარადოქსული შეტალები</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>პოსტ- პარადოქსული შეტალები</p> </div> </div>																18	Ar არგონი 39.95
4	K პოტაშუმი 39.10	Ca კალციუმი 40.08	Sc სკანდიუმი 44.96	Ti ტიტანიუმი 47.87	V ვანადიუმი 50.94	Cr კრომიუმი 52.00	Mn მანგანუმი 54.94	Fe ჰაიზნი 55.85	Co კობალტი 58.93	Ni ნიკელი 58.69	Cu სპირიტი 63.55	Zn ცინკი 65.38	Ga გალიუმი 69.72	Ge გერმანიუმი 72.63	As არსენი 74.92	Se სელენი 78.97	Br ბრომი 79.90	Kr კრიპტონი 83.80		
5	Rb რუბიდიუმი 85.48	Sr სტრონციუმი 87.62	Y იტრიუმი 88.91	Zr ზირკონიუმი 91.22	Nb ნიობიუმი 92.91	Mo მოლიბდენი 95.95	Tc ტექნიციუმი 97.91	Ru რუთენიუმი 101.07	Rh როდინიუმი 102.91	Pd პალადიუმი 106.42	Ag აგნიუმი 107.87	Cd კადმიუმი 112.41	In ინდიუმი 114.82	Sn სტინი 118.71	Sb ანტიმონი 121.76	Te ტელური 127.60	I იოდი 126.90	Xe ქსენონი 131.29		
6	Cs ცეზიუმი 132.91	Ba ბარიუმი 137.33	La-Lu ლანთანოიდები	Hf ჰაფნიუმი 178.49	Ta ტანტალი 180.96	W ვოლფრამი 183.84	Rn რადონი 186.21	Os ოსმიუმი 190.23	Ir ირიდიუმი 192.22	Pt პლატინა 195.08	Au აუროსი 196.97	Hg მერკური 200.59	Tl თალიუმი 204.38	Pb პლუმბი 207.2	Bi ბისმუტი 208.98	Po პოლონიუმი 209	At ასტატი 209	Rn რადონი 222.02		
7	Fr ფრანსიუმი 223	Ra რადიუმი 226	Ac-Lr აქტინოიდები	Rf რეფრენიუმი 261	Db დუბნიუმი 262	Sg სეგნიუმი 263	Bh ბერკელიუმი 264	Hs ჰასიუმი 265	Mt მითნიუმი 266	Ds დარშაუმი 267	Rg რეგენიუმი 268	Cn კოპერნიციუმი 269	Nh ნიჰონიუმი 270	Fl ფლოროვიუმი 271	Mc მოსკოვიუმი 272	Lv ლუვენიუმი 273	Ts ტენესი 274	Og ოგანესონი 275		
			<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>ლათანოიდები</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>აქტინოიდები</p> </div> </div>																	

WWW.CHEMISTRY.GE
WWW.CHEMCLUB.EDU.GE

ამოცანა 1. X ელემენტი (16%)

1.1	1.2	სულ
1x7=7	1x12=12	19

1.1. ამოიცანით ლათინური სიმბოლოებით აღნიშნული ნივთიერებები და დაწერეთ შესაბამისი რეაქციის ტოლობები:

ცნობილია რომ ნივთიერებები, რომელიც აღნიშნულია A-F სიმბოლოებით შეიცავს უცნობ ელემენტს X, ამასთან ეს ნივთიერებები მონაწილეობენ შემდეგ გარდაქმნებში:

- 1.1.1) $A + HCl \rightarrow B + H_2O$
- 1.1.2) $B + C \rightarrow D$
- 1.1.3) $D + NaOH \rightarrow E + NaCl + H_2O$
- 1.1.4) $E + Cl_2 \rightarrow B + A$
- 1.1.5) $B + NaOH \rightarrow F + NaCl$
- 1.1.6) $F \rightarrow A + H_2O$
- 1.1.7) $A + H_2 \rightarrow C + H_2O$

პასუხი	
X ელემენტი - სპილენძი - Cu	1 ქულა
1.1.1. $CuO + 2HCl \rightarrow CuCl_2 + H_2O$	1 ქულა
1.1.2. $CuCl_2 + Cu \rightarrow 2CuCl$	1 ქულა
1.1.3. $2CuCl + 2NaOH \rightarrow Cu_2O + 2NaCl + H_2O$	1 ქულა
1.1.4. $Cu_2O + Cl_2 \rightarrow CuCl_2 + CuO$	1 ქულა
1.1.5. $CuCl_2 + 2NaOH \rightarrow Cu(OH)_2 + 2NaCl$	1 ქულა
1.1.6. $Cu(OH)_2 \rightarrow CuO + H_2O$	1 ქულა
1.1.7. $CuO + H_2 \rightarrow Cu + H_2O$	1 ქულა

1.2.8.	$K_2S_2O_3 + H_2SO_4 \rightarrow S + SO_2 + K_2SO_4$	1 ქულა
1.2.9.	I: H_2S $H_2 + S \rightarrow H_2S$	1 ქულა
1.2.10.	J: K_2S $H_2S + 2KOH \rightarrow K_2S + H_2O$	1 ქულა
1.2.11.	K: K_2S_2 ან K_2S_x $K_2S + S \rightarrow K_2S_2$	1 ქულა
1.2.12.	$K_2S_2 + H_2SO_4 \rightarrow S + K_2SO_4 + H_2S$	1 ქულა

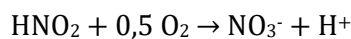
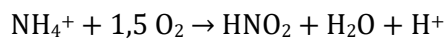
2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	სულ
3	1	1	1	2	1	1	1	5	16

ამოცანა 2. ჩამდინარე წყლების გასუფთავება (20%)

გამწმენდი მცენარის ძირითადი დანიშნულებაა ჩამდინარე წყლების მექანიკური, ქიმიური და ბიოლოგიური გასუფთავება. ამ პროცესში ძალიან მნიშვნელოვანია აზოტის მოცილება ნიტრიფიკაციით ან დენიტრიფიკაციით. ნიტრიფიკაციის დროს NH_4^+ იჟანგება ორ საფეხურად ჰაერის ჟანგბადით.

2.1. დაწერეთ გათანაბრებული რეაქციების ტოლობები თითოეული საფეხურისთვის და ნიტრიფიკაციის შეჯამებული ტოლობა.

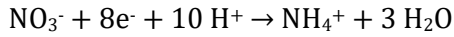
2.2. გამოთვალეთ სტანდარტული პოტენციალი სისტემისთვის $\text{NO}_3^-/\text{NH}_4^+$

$$E^0 = \frac{6 \cdot 0.866 + 2 \cdot 0.94}{8} = \mathbf{0.885 \text{ V}}$$

2.3. რას უდრის $\text{NO}_3^-/\text{NH}_4^+$ ნახევარ-რეაქციის (2.2.კითხვიდან) პოტენციალი, თუ სისტემის pH მიყვანილი იქნება 7.0-ზე, ხოლო ყველა სხვა კონცენტრაცია იქნება უცვლელი. $T=298\text{K}$. აჩვენეთ გამოთვლის გზა.

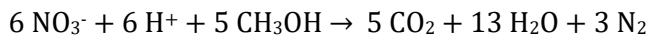
გამოთვლები:

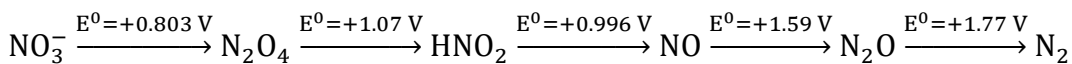
$$E = E^0 - \frac{RT}{zF} \ln \frac{[\text{NH}_4^+]}{[\text{NO}_3^-][\text{H}^+]^{10}} = 0.885 - \frac{8.314 \cdot 298}{8 \cdot 96485} \ln(10^{-7})^{-10} = 0.368 \text{ V}$$

დენიტრიფიკაციის საფეხურზე ნიტრატი აღდგება აზოტამდე ანაერობულ პირობებში ბაქტერიების თანაობისას ორგანული ნაერთების გამოყენებით. ორგანული ნივთიერება სისტემას შეიძლება დაემატოს ხელოვნურად (მაგ. მეთანოლი). რეაქციის შედეგად ასევე გამოიყოფა CO_2 .

2.4. დაწერეთ რეაქციის ტოლობა იონური სახით ნიტრატი-მეთანოლს შორის რეაქციისათვის.

მოცემულია აზოტის ჟანგვა-აღდგენითი ჯაჭვი (სტანდარტული პოტენციალები, როცა $\text{pH}=0$) ჟანგვის ხარისხებისთვის +5 -დან 0-მდე.

2.5. გამოთვლებით აჩვენეთ, რომ NO შეიძლება დისპროპორციონირებდეს N_2 -ში და NO_3^- -ში.

$$E^0(NO_3^-/NO) = \frac{0.996+1.07+0.803}{3} = 0.956 \text{ V}$$

$$E^0(NO/N_2) = \frac{1.59+1.77}{2} = 1.68 \text{ V}$$

$NO \rightarrow N_2$: 1.68 V და $NO \rightarrow NO_3^-$: -0.956 V
 $NO \rightarrow N_2 + NO_3^-$: 0.724 V
 NO დისპროპორციონირებს

ძირითად შემთხვევაში სისტემიდან მეტალთა იონებს აცილებენ მათი დალექვით სულფიდების ან ჰიდროქსიდების სახით.

2.6. რას უდრის მინიმალური pH, რომელზეც დაიწყებს დალექვას რკინა (III)-ის ჰიდროქსიდი, თუ ხსნარი შეიცავს 10 მგ/ლ Fe^{3+} ?

აჩვენეთ გამოთვლები. $pK_{sp}(Fe(OH)_3) = 38.7$

$$10 \text{ მგ/ლ} \Rightarrow 0.179 \text{ მმოლი/ლ } Fe^{3+}$$

$$K_{sp} = [Fe^{3+}][OH^-]^3 \Rightarrow [OH^-] = \sqrt[3]{\frac{10^{-38.7}}{0.179 \cdot 10^{-3}}} = 2.23 \cdot 10^{-12} \text{ მოლი/ლ}$$

$$pOH = 11.65 \Rightarrow pH = 2.35$$

ფოსფატ-იონები, რომელიც სისტემაში ხვდება სარეცხი საშუალებებიდან, ასევე უნდა მოცილდეს. ეს შესაძლებელია Fe^{3+} ან Al^{3+} –ის საშუალებით, ამასთანავე წარმოიქმნება უხსნადი ფოსფატები, რომელშიც სტექიომეტრიიდან გამომდინარე Fe: P = 1: 1. პრაქტიკაში აღნიშნული თანაფარდობის ნაცვლად გამოიყენება Fe: P = (1.1 – 1.4) : 1 თანაფარდობა.

ყოველდღიურად 22 000 მ³ ჩამდინარე წყლისთვის გამოიყენება 250 კგ Fe. წყალში ფოსფორის შემცველობა არის 5.0 მგ/ლ

2.7. გამოთვალეთ Fe: P რაოდენობებს შორის თანაფარდობა ზემოთ მოცემულ შემთხვევაში.

$$P: 22 \cdot 10^6 \cdot 0.005 = 1.1 \cdot 10^5 \text{ გ} \Rightarrow 3.552 \cdot 10^3 \text{ მოლი}$$

$$Fe: 250 \text{ კგ} \Rightarrow 4.476 \cdot 10^3 \text{ მოლი}$$

$$Fe:P = 1.26:1$$

როცა $pH=7.0$, მაშინ $AlPO_4$ ხსნადობა უდრის $96.4 \mu\text{გ}/\text{მ}^3$.

2.8. გამოთვალეთ $AlPO_4$ -ის ხსნადობის ნამრავლი. ჩათვალეთ რომ ავტოპროტოლიზი არ მიმდინარეობს.

$$s^* = 96.4 \mu\text{გ}/\text{მ}^3 = 9.64 \cdot 10^{-8} \text{ გ}/\text{ლ} \quad M(AlPO_4) = 122 \text{ გ}/\text{მოლი}$$

$$s = 7.9 \cdot 10^{-10} \text{ მოლი}/\text{ლ}$$

$$K_{sp} = s^2 = 6.24 \cdot 10^{-19}$$

დაბინძურებული წყლის pH შესაძლოა იყოს 5.0-ის ტოლი. pH -ის ეს მნიშვნელობა გასუფთავების პროცესში იწვევს სირთულეებს, რომელთაგან ერთ-ერთია ის რომ აღნიშნულ pH -ზე $AlPO_4$ -ის ხსნადობა იზრდება.

2.9. გამოთვალეთ $AlPO_4$ -ის ხსნადობა, როცა $pH=5.0$.

მინიშნება: გამოთვლები შეგიძლია განახორციელო ძალიან ზუსტად ან გამოიყენო მისაღები დაშვებები. თუ 2.8 კითხვაში პასუხი ვერ მიიღე, მაშინ გამოიყენე ხსნადობის ნამრავლის მოცემული მნიშვნელობა: $K_{sp} = 9.0 \cdot 10^{-19}$.

H_3PO_4 – სთვის $pK_{a1} = 2.15$; $pK_{a2} = 7.20$; $pK_{a3} = 12.4$

$$[Al^{3+}] = s \quad [PO_4^{3-}] = a \quad [HPO_4^{2-}] = b \quad [H_2PO_4^-] = c \quad [H_3PO_4] = d$$

$$s = a + b + c + d \text{ თუმცა } a + d \ll b + c \text{ ამიტომ } s \approx b + c$$

$$K_{sp} = a \cdot (b + c)$$

$$K_{A2} = [H_3O^+] \cdot \frac{b}{c} \Rightarrow c = [H_3O^+] \cdot \frac{b}{K_{A2}} = [H_3O^{+2}] \cdot \frac{a}{K_{A1}K_{A2}}$$

$$K_{A3} = [H_3O^+] \cdot \frac{a}{b} \Rightarrow b = [H_3O^+] \cdot \frac{a}{K_{A3}}$$

$$K_{sp} = a \cdot \left([H_3O^+] \cdot \frac{a}{K_{A3}} + [H_3O^{+2}] \cdot \frac{a}{K_{A1}K_{A2}} \right) \Rightarrow K_{sp} = a^2 \cdot \left([H_3O^+] \cdot \frac{1}{K_{A3}} + [H_3O^{+2}] \cdot \frac{1}{K_{A1}K_{A2}} \right)$$

$$a = \sqrt{K_{sp} \cdot \left(\frac{[H_3O^+]}{K_{A3}} + \frac{[H_3O^{+2}]}{K_{A3}K_{A2}} \right)^{-1}} = \sqrt{6.24 \cdot 10^{-19} \cdot \left(\frac{10^{-5}}{10^{-12.4}} + \frac{10^{-10}}{10^{-12.4} \cdot 10^{-7.20}} \right)^{-1}} = 1.248 \cdot 10^{-14}$$

მოლი/ლ

$$b = 10^{-5} \cdot \frac{1.248 \cdot 10^{-14}}{10^{-12.4}} = 3.13 \cdot 10^{-7} \text{ მოლი/ლ}$$

$$c = 10^{-5} \cdot \frac{3.13 \cdot 10^{-7}}{10^{-7.20}} = 4.97 \cdot 10^{-5} \text{ მოლი/ლ}$$

$$d = [H_3O^+] \cdot \frac{c}{K_{A1}} = 10^{-5} \cdot \frac{4.97 \cdot 10^{-5}}{10^{-2.15}} = 7.02 \cdot 10^{-8} \text{ მოლი/ლ} \Rightarrow a + d \ll b + c$$

$$s = b + c = 3.13 \cdot 10^{-7} + 497 \cdot 10^{-5} = 5.0 \cdot 10^{-5} \text{ მოლი/ლ}$$

3.1	3.2	3.3	3.4	სულ
1x4=4	1x4=4	1x4=4	1x4=4	16

ამოცანა 3. ნახშირბადის დიოქსიდი (12%)

100 გრ ნახშირბადის დიოქსიდი იმყოფება 0°C და $1.013 \cdot 10^5$ პა-ზე. განსაზღვრეთ q (სითბო), W (მუშაობა), ΔU (შიდა ენერჯია) და ΔH (ენთალპია):

3.1. 0.2 მ³ -მდე იზოთერმულ გაფართოებისას (1x4=4 ქულა)

$$\Delta U = \boxed{0} \quad \Delta H = \boxed{0} \quad q = \boxed{7070 \text{ჯ}} \quad W = \boxed{7070 \text{ჯ}}$$

3.2. იგივე მოცულობამდე იზობარული გაფართოებისას. (1x4=4 ქულა)

$$\Delta U = \boxed{52,4 \text{კჯ}} \quad \Delta H = \boxed{67400 \text{ჯ}} \quad q = \boxed{67400 \text{ჯ}} \quad W = \boxed{15,0 \text{კჯ}}$$

3.3. იზოქორული გაცხელებისას $2,026 \cdot 10^5$ პა წნევის მიღწევამდე. (1x4=4 ქულა)

$$\Delta U = \boxed{17900} \quad \Delta H = \boxed{23100 \text{ჯ}} \quad q = \boxed{17900 \text{ჯ}} \quad W = \boxed{0}$$

3.4. ადიაბატური კუმშვისას $2,026 \cdot 10^5$ პა წნევის მიღწევამდე. (1x4=4 ქულა)

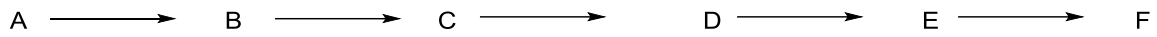
$$\Delta U = \boxed{-2,97 \text{კჯ}} \quad H = \boxed{3830 \text{ჯ}} \quad q = \boxed{0} \quad W = \boxed{-2,97 \text{კჯ}}$$

ჩათვალეთ, რომ ნახშირბადის დიოქსიდი ემორჩილება იდეალური აირის კანონებს, ხოლო მისი მოლური თბოტევადობა მუდმივ წნევაზე მუდმივია და ტოლია 37,1 ჯ/მოლი·გრად.

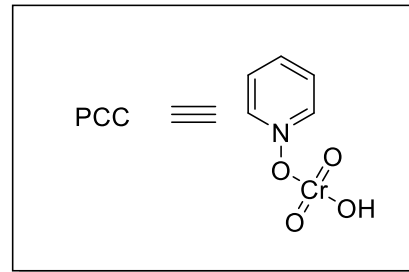
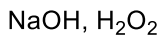
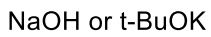
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	სულ
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	12

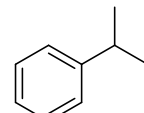
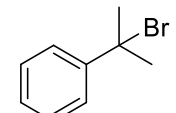
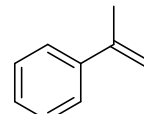
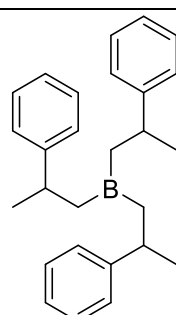
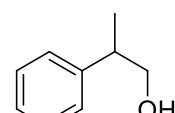
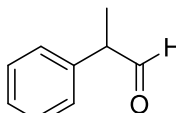
ამოცანა 4. ორგანული სინთეზი (20%)

4.1. იპოპროპილბენზოლიდან მიიღეთ 2-ფენილპროპანალი მოცემული რეაგენტების სწორი თანმიმდევრობით გამოყენებით.

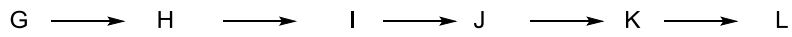

რეაგენტები:

 A	 B
 C	 D
 E	 F

4.2. ციკლოპენტანოლიდან მიიღეთ 2-მერკაპტოციკლოპენტან-2-ონი მოცემული რეაგენტების სწორი თანმიმდევრობით გამოყენებით.

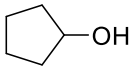

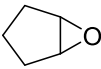
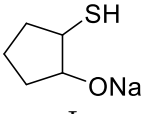
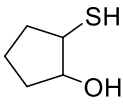
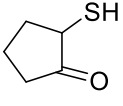

POCl₃, Pyridine or H₃PO₄, H₂O, heat

NaSH

PCC

RCOOH

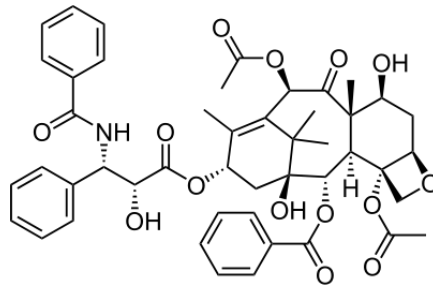
 G	 H
 I	 J
 K	 L

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	S	T	სულ
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	19

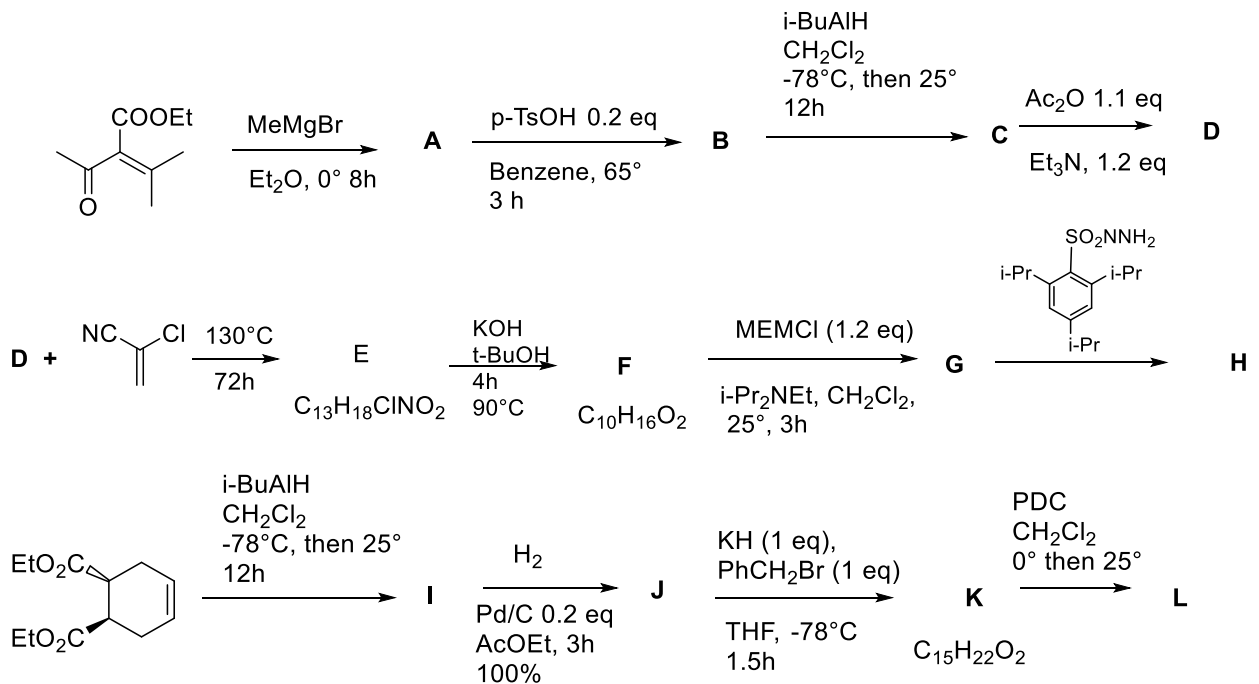
ამოცანა 5. ტაქსოლი (32%)

საშიშ და ლეტალურ დაავადებების ნუსხაში ერთ-ერთი მოწინავე ადგილი უკავია სიმსივნოვან დაავადებებს. სამწუხაროდ, დიდი მცდელობის მიუხედავად, ეფექტური სამკურნალო პრეპარატის მიღება ჯერ ვერ მოხერხდა, თუმცა შექმნილია არაერთი ბუნებრივი თუ სინთეზური სამკურნალო საშუალება, რომლებიც აფერხებენ დაავადების გავრცელებას.

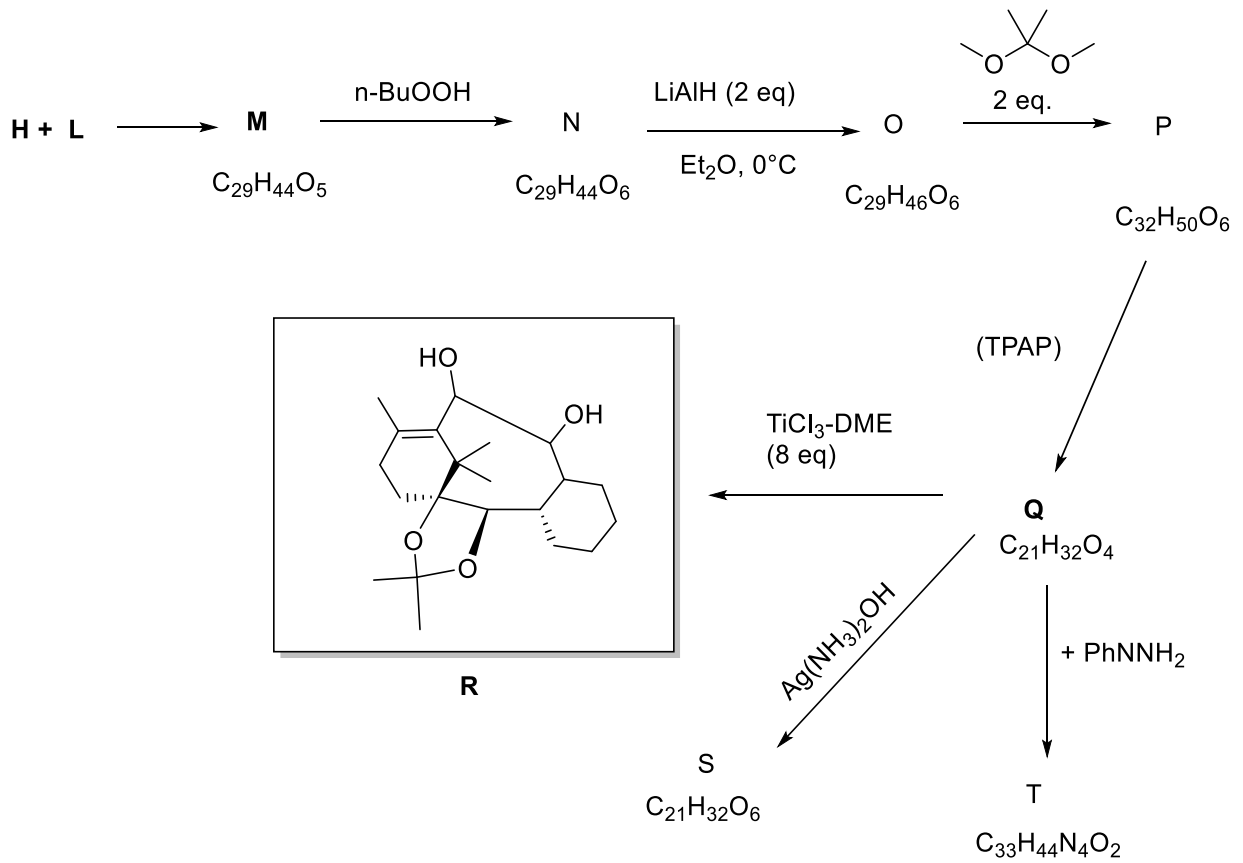
ერთ-ერთ ასეთ პრეპარატს წარმოადგენს ტაქსოლი (იგივე პაქსიტაქსელი), რომელიც მიეკუთვნება მცენარეულ ალკალოიდების ჯგუფს.

მისი სინთეზური გზით მიღების რამდენიმე მეთოდია შემუშავებული. ერთ-ერთი მეთოდის თანახმად იგი მიიღება შაპირო-მაკმერის სტრატეგიის მიხედვით, რომლის დროსაც საკვანძო ნაერთს წარმოადგენს დიოლი R.

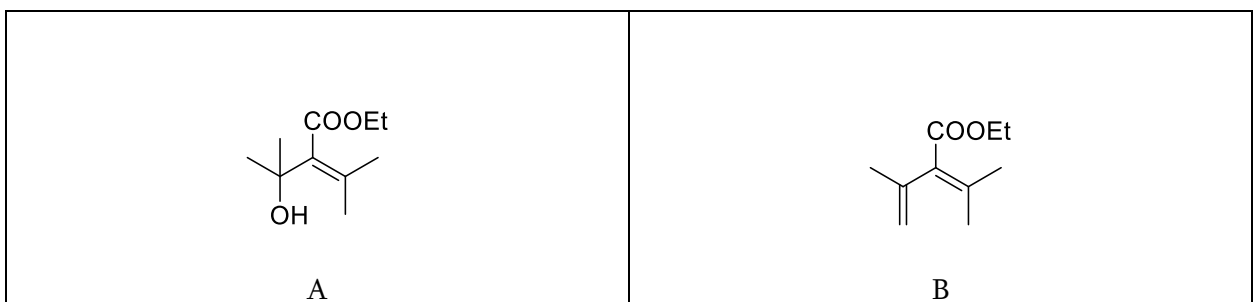

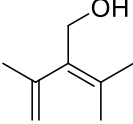
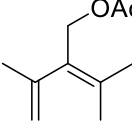
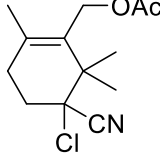
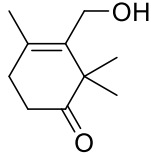
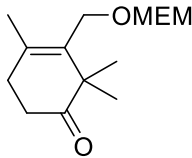
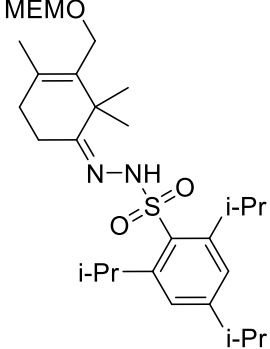
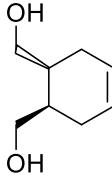
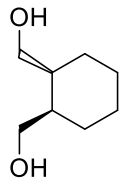
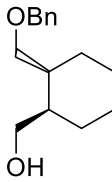
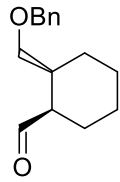

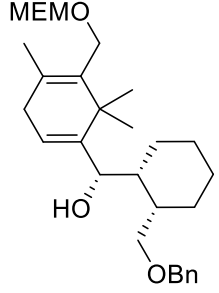
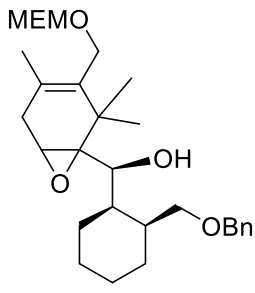
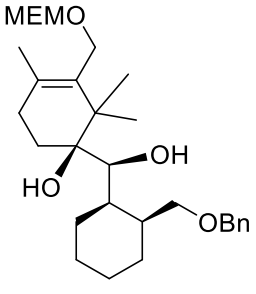
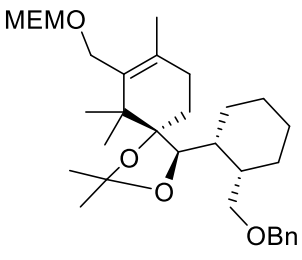
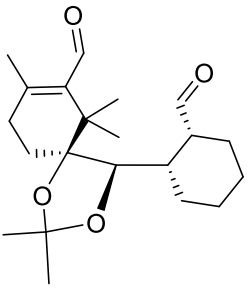
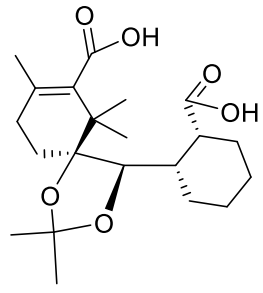
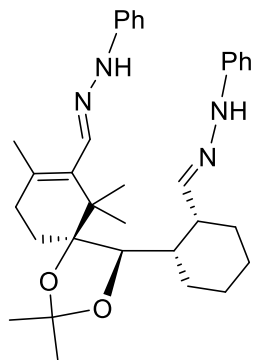

დაწერეთ A – Q მოლეკულების სტრუქტურული ფორმულები:

- ნაერთი M აუფერულებს 2 მოლი სიჭარბით აღებულ ბრომიან წყალს, მეტალურ ნატრიუმთან ურთიერთქმედებით გამოათავისუფლებს წყალბადს ეკვიმოლური რაოდენობით.
- MEMCl – 2-მეთოქსიეთოქსიმეთილ ქლორიდი
- TPAP - ტეტრაპროპილ ამონიუმ პერრუთენატი

 <p style="text-align: center;">C</p>	 <p style="text-align: center;">D</p>
 <p style="text-align: center;">E</p>	 <p style="text-align: center;">F</p>
 <p style="text-align: center;">G</p>	 <p style="text-align: center;">H</p>
 <p style="text-align: center;">I</p>	 <p style="text-align: center;">J</p>
 <p style="text-align: center;">K</p>	 <p style="text-align: center;">L</p>

 <p style="text-align: center;">M</p>	 <p style="text-align: center;">N</p>
 <p style="text-align: center;">O</p>	 <p style="text-align: center;">P</p>
 <p style="text-align: center;">Q</p>	 <p style="text-align: center;">S</p>
 <p style="text-align: center;">T</p>	